

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. An potest ministerialis instituendi Sacramenta, & potestas
excellentiæ quæ fuit in Christo, homini puro communicari potuerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ARTICULUS II.

An potestas ministerialis instituendi sacramenta, & potestas excellentiæ quæ fuit in Christo, homini puro communicari potuerit.

Non procedit difficultas de potestate instituendi sacramenta per propriam auctoritatem, supremam, & independentem, utpote soli Deo propriam, ac proinde non convenientem Christo, ut homini, sed de potestate ex commissione, & de potestate excellentiæ quam Theologi ponunt in humanitate Christi, & quaeritur, an duplex illa potestas, puro homini communicari potuerit? Pro resolutione

10. Notandum primò, quamcumque potestatem instrumentariam gratiæ productivam, non sufficere ut aliquis dicatur causa instituens sacramenta ministerialiter, aliàs quilibet administrans sacramentum, diceretur illud instituere, & nulla esset differentia inter causam instituentem, & utentem, seu applicantem: reliquitur ergo potestas eligendi aliquam rem sensibilem, ad cuius applicationem gratia infallibiliter conferatur, & quæ proinde in certum & infallibile signum gratiæ instituitur.

11. Notandum secundò, potestatem excellentiæ quam Theologi ponunt in humanitate Christi, præter hanc potestatem instituendi sacramenta, seu dandi alicui rei sensibili vim ad infallibiliter significandam & causandam gratiam, adhuc tria alia importare. Primum, quòd ille qui habet talem potestatem, suis actibus mereatur collationem gratiæ per sacramenta. Secundum, quòd in nomine ipsius sacramenta sanctificentur, seu administrantur. Tertium, quòd non sit ita restrictus sacramentis, ut sine illis non possit producere illorum effectum, His præmissis, sit

§. I.

Duplici conclusione difficultas proposita resolvitur.

12. **D**ico primò: Potestas ministerialis instituendi sacramenta potuit homini puro communicari. Ita communiter Thomistæ, Suarez, Valentia, Delugo, & alii, contra Scotum, Durandum, & Vazquem, qui negant talem potestatem posse puræ creaturæ communicari.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Potuit Deus facere liberam facultatem puro homini, aliis eo modo quo vellet gratiam conferendi, vel per solum actum internum, vel per externum contractum, aut verbum, vel per quodlibet aliud sensibile signum; sicut humanitati Christi dicitur communicata facultas patrando miracula, & dandi gratiam. Sed ratione huiusmodi facultatis dicendus esset homo ille habere potestatem verè & propriè instituendi ex divina commissione sacramenta: Ergo potestas ministerialis instituendi sacramenta potuit homini puro communicari. Major est certa, nulla enim est per se loquendo major epugnancia in communicanda hac potestate supposito creato, quam naturæ creatæ, qualis est natura humana Christi. Minor verò probatur. Instituire sacramenta nihil aliud est quàm designare externas caeremonias, & res sensibiles, per quas, vel ad quarum præsentiam, infallibiliter detur & significetur gratia: Sed facultas explicata esset potestas ad talem actum

strorum Ecclesiæ, sed illi præsupponitur jam facta à Christo Ecclesiæ fundatore. Quæ ratio æque concludit de Apostolis, nam ipsi quoque sunt ministri Ecclesiæ, juxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.*

Obijciunt primò: Cyprianus sermone de ablutione pedum, non longè à principio, sic ait: *Ipsè summus sacerdos sui est sacramenti institutor, & auctor, in cæteris homines Spiritum Sanctum habuere Doctorem.* Ergo lentit solam Eucharistiam esse immediatè à Christo institutam.

Respondet, Cyprianum per sacramentum Christi intelligere non solam Eucharistiam, sed etiam alia sacramenta; per ly verò in cæteris, intelligere caeremonialia, quæ non à Christo immediatè, sed ab Ecclesiâ fuere instituta, ut explicant Belarminus, Gravina, & alii. Addo, hunc sermonem non esse Cyprianis, sed Auctoris incerti, (subindeque nos ejus auctoritate non premi; ipsosque hæreticos prædicta verba debere interpretari cum illi doceant, non solum Eucharistiam, sed etiam Baptismum, à Christo immediatè fuisse institutum.

Obijciunt secundò: Christus communicavit Apostolis totam auctoritatem quam à Patre accepit, ut colligitur ex verbis illis Christi ad Apostolos: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*: Sed Christus habuit potestatem instituendi sacramenta: Ergo & Apostoli, subindeque credibile est eos tali auctoritate utentes, aliquam sacramenta instituisse. Unde initio Ecclesiæ Apostoli conferbant sacramentum Baptismi, in nomine Christi, & non cum forma ordinaria; & sacramentum Confirmationis sine Chrismate, per solam manuum impositionem; sicut & sacramentum Ordinis, sine propria materiâ.

Respondet negando Majorem, licet enim Christus potuerit communicare suis Apostolis potestatem instituendi sacramenta, ut dicemus articulo sequenti, eam tamen de facto non communicavit, sed per seipsum immediatè sacramenta novæ legis instituere voluit, ut illa in majori essent æstimatione, & ob alias rationes, seu congruentias supra adductas. Ad locum verò Scripturæ, qui videtur militare in contrarium, dicendum est, quòd ly *sicut* non importat omnimodam paritatem, sicut nec in alio loco, ubi Christus alloquens Patrem dicebat, *Rogo Patrem ut unum sint, sicut & nos unum sumus*; constat enim non posse dari tantam, seu tam perfectam unitatem inter fideles, quanta seu quàm perfecta est unitas inter Patrem & Filium. Unde non colligitur ex prædicto loco, quòd Christus Dominus communicaverit suis Apostolis totam auctoritatem quam acceperat à Patre.

Ad illud verò quòd subditur de sacramentis Baptismi, Confirmationis, & Ordinis, dicendum est, illa sacramenta initio Ecclesiæ sub alia forma vel materiâ ab Apostolis fuisse collata, ex speciali dispensatione Christi, propter exigentiam illorum temporum, ipso Christo Domino peculiariter ad id concurrente, non autem conferente potestatem Apostolis, ut sacramenta illa sic instituerent, aut mutarent, ut magis patebit, cum de illis in particulari agemus.

actum, qui enim illam haberet, verè posset instituere signum sensibile, ad hoc ut cauteretur gloria, ut ejus præsentiam infallibiliter cauteretur gloria, ut constaret. Ergo &c.

13. Confirmatur hæc ratio, & simul Adversariorum responsioni aditus præcluditur. Quamvis ut purus homo dicatur habere potestatem delegatam instituendi sacramenta, non sufficiat quod ex pluribus actionibus possit aliquas determinare, quibus non ipse, sed Deus imponat virtutem ad significandam gratiam, ut fiebat in lege naturæ, si tamen haberet talem facultatem ratione ejus posset, si vellet, alicui signo sensibili imponere virtutem ad illam significationem, diceretur eo ipso præcisè posse verè & propriè sacramenta instituere: Sed Deus faciendū puro homini facultatem sanctificandi alios eo modo quo vellet, sicut humanitas Christi sanctificabat, tribueret ei talem potestatem: Ergo tribueret ipsi potestatem delegatam instituendi sacramenta.

14. Confirmatur ampliùs: Ut purus homo dicatur posse verè & propriè sacramenta instituere, non requiritur ut illa potestas sit independens ab alio, verè enim homines dicuntur auctores & institutores legum tam Ecclesiasticarum quam Civilium, quas tamen non condunt, nisi per potestatem à Deo dependentem, sed sufficit quod tota institutio & virtus ipsius sacramenti, ab eo dependeat ut à causa ex delegatione & commissione divina agente: Sed potest Deus velle, quod tota institutio & virtus sacramenti dependeat ab homine tanquam à causa secunda, ex delegatione & commissione divina agente, nulla enim in eo apparet implicantia: Ergo potest Deus potestatem ministerialem instituendi sacramenta puro homini communicare.

15. Dico secundò: Potestas excellentiæ quæ fuit in Christo ad instituenda sacramenta, potuit homini puro communicari. Ita Auctores citati pro præcedenti conclusione.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Quatuor illa, in quibus notabili secundo diximus potestatem excellentiæ consistere, possunt homini puro communicari: Ergo & talis potestas. Consequentia patet, Antecedens probatur, discutendo per singula. In primis enim Deus potest tantam gratiæ plenitudinem conferre puro homini, ut aliis promereatur gratiam de congruo, imò & de condigno, si constitueretur à Deo caput cæterorum hominum, ut ostendimus in Tractatu de justificatione & merito. Secundò, in nomine ejus possent sacramenta administrari, hoc ipso quod gratia ex merito ipsius conferretur. Tertiò, posset instituere signa præctica & infallibilia gratiæ, ex commissione divina, ut conclusione præcedenti probatum est. Et tandem posset sine sacramentis producere gratiam, quia posset Deus ejus arbitrio relinquere potestatem ad conferendam gratiam actu interno, vel signo sensibili indifferenter: Ergo quatuor illa quæ ad potestatem excellentiæ requiruntur, homini puro communicari possunt. Hanc rationem insinuat S. Thomas hic art. 4. in corp. ubi sic discutit. Christus in sacramentis habuit duplicem potestatem: unam auctoritatis, quæ competit ei secundum quod Deus; & talis potestas nulli creaturæ potuit communicari, sicut nec divina essentia. Aliam potestatem habuit excellentiæ, quæ competit ei secundum quod homo, & talem potestatem potuit ministris communicare, dando scilicet eis tantam gratiæ plenitudinem, ut eorum meritum operaretur ad sacra-

A mentorum effectum, ut ad invocationem nominum ipsorum sanctificarentur sacramenta, & in ipsorum sacramenta instituere, & sine rita sacramentorum, effectum sacramentorum conferre solo imperio, potest enim instrumentum conjunctum, quamvis fuerit fortius, tantò magis virtutem suam instrumentum separato tribuere, sicut manus baculo.

Similia docet Augustinus Tractatu 8. in Joann. ubi inter alia ait: Potuit Jesus Christus, si voluerat, dare potestatem, alicui servo suo, ut daret baptismum tanquam vice suâ, & transferret à se baptismi potestatem, & eam constitueret in servo, & tantam vim daret baptismi translati in servum, quantam vim haberet baptismi datus à Domino, hæc prius agnoscerent.

B. Ubi S. Augustinus docet de facto puros homines solum baptizare per ministerium, de possibili verò potuisse baptizare per potestatem talem ac tantam, quantam Christus ut homo habuit, quæ est potestas excellentiæ.

Confirmatur: Potestas excellentiæ in Christo convenit ipsi, in quantum capiti totius Ecclesiæ: Sed Deus de potentia ab soluta potuit purum hominem constituere caput totius Ecclesiæ, & ipsæ gratiam & opera ad justificationem aliorum hominum ordinare: sicut de facto Adamus fuit constitutus caput non solum naturæ, sed etiam morale, totius humani generis, quantum ad transmissionem justitiæ originalis, vel privationis illius in posteros, ut in Tractatu de peccato, ostensum est: Ergo potuit Deus potestatem excellentiæ, quæ fuit in Christo ad instituenda sacramenta, puro homini communicare, non tamen cum ea eminentia & perfectione quæ fuit in Christo; nam Christus ut homo est instrumentum conjunctum divinitatis, alii verò ministri, quibus Deus potestatem excellentiæ communicaret, essent alii instrumenta separata. Item potestas excellentiæ in Christo, infinitam dignitatem suæ personæ connotabat, ratione cujus erat principium meriti & satisfactionis infiniti valoris, quod puro homini competere nequit, ut in Tractatu de incarnatione ostendimus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obicies primò: Instituere sacramenta est instituere certa & infallibilia signa gratiæ conferendæ: Sed solus Deus id potest: Ergo & illud. Major constat, Minorem verò probant Scriptura & Gabriel. Primò, quia ille solus potest certa & infallibilia signa gratiæ conferendæ instituere, qui potest gratiam ipsam conferre: Sed solus Deus (inquiunt) potest gratiam conferre: Ergo & infallibilia signa gratiæ conferendæ instituere. Secundò, cum non possit dari signum certum & infallibile gratiæ conferendæ, nisi determinata divina voluntas ad gratiam tali signo posito conferendam, & pura creatura tale signum posset instituere, posset etiam determinare voluntatem Dei ad gratiam conferendam, quod tamen implicat.

Respondet negando Minorem, ad cuius primam probationem, distinguo Minorem. Solus Deus potest conferre gratiam, ut causa principalis, propriâ virtute & auctoritate id præstans, concedo: Ut causa absolute, nego. Pura enim creatura ut causa instrumentalis & ministerialis per virtutem & auctoritatem à Deo acceptam id potest.

Ad secundam probationem, nego sequelam: A
Cum enim in illo casu Deus præsupponeretur determinatus à se ipso ad volendum conferre infallibiliter gratiam, in præsentia signi ab ipsa creatura instituendi ipsamque creaturam ad talem institutionem faciendam prædeterminaret, jam non Deus à creatura, sed creatura à Deo, in institutione illa determinaretur.

Obijcies secundò eum Vazque: Potestas instituendi propriè sacramenta, ei solum convenit, à quo oritur primum sacramenti decretum: Sed primum sacramenti decretum, à solo Deo potest manare: Ergo illi soli potest convenire potestas instituendi sacramenta. Minor constat, Major vero probatur à Vazque, quia instituere (inquit) idem est quod rem aliquam incipere, & ab initio quasi statuere & deservere.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem. Primum sacramenti decretum in genere causæ principalis, propria & suprema autoritate instituentis sacramentum, est à solo Deo, concedo Minorem. Primum sacramenti decretum, in genere causæ ministerialis, ex commissione divina instituentis sacramentum, nego Minorem, & Consequentiam. Certè, si argumentum Vazquis valeret, probaret etiam homines non posse dici verè & propriè conditores legum Civilium aut Ecclesiasticarum, quandoquidem æquè dici potest, primum illarum decretum emanare à solo Deo, ac primum decretum sacramenti.

Obijcies tertio: Iustificatio impij, est quid majus, quam creatio cæli & terræ, ut docet Augustinus Tractatu 72. in Ioan. Sed Christus non potuit communicare Discipulis vim creandi cælum & terram: Ergo neque vim iustificandi impij, ne per consequens illis committi institutio sacramentorum, cum per illa peccatores iustificentur.

Respondeo ex D. Thomæ 1. 2. quæst. 113. art. 9. quod licet ex parte facti sit quid majus iustificatio quam creatio, quia hæc terminatur ad esse naturale, illa ad formam supernaturalem; tamen ex parte modis, excedit creatio, & est maximum opus Dei, quia ex nihilo fit aliquid: ex quo sequitur, quod licet possint dari instrumenta physica ad infusionem gratiæ, & iustificationem impij, nimirum sacramenta, repugnet tamen, juxta doctrinam D. Thomæ 1. parte quæst. 45. art. 5. quod detur instrumentum physicum creationis.

Obijcies quartò contra secundam conclusionem: Potestas excellentiæ convenit Christo, ratione unionis hypostaticæ: Ergo non potest communicari puræ creaturæ.

Respondeo concessa Antecedente, distinguendo Consequens. Non potest communicari creaturæ, cum ea eminentia & perfectione quæ fuit in Christo, concedo. Modo imperfectiori, nego. Solutio patet ex suprà dictis, licet enim pura creatura non possit esse instrumentum conjunctum divinitatis, nec influere infinitum valorem meritorum & satisfactorum in suas operationes, sicut Christus: quia tamen puro homini potuit communicari tanta gratia, ut mereretur de condigno virtutem & effectum sacramentorum, & institui caput morale cæterorum hominum, potuit ipsi communicari, modo tamen imperfectiori, ea potestas excellentiæ, quæ fuit in Christo ad instituenda sacramenta, & iustificandos alios homines.

Tom. V.

DISPUTATIO VI.

De Ministro Sacramentorum.

Ad sex ultimos articulos quæst. 64.

Consideratâ causâ efficiente principali, quæ sacramenta instituit, scilicet Christo, superest ut de causâ ministeriali, quæ ea confert, & dispensat, differamus, & plures ac graves, quæ circa sacramentorum ministros occurrunt difficultates, articulis sequentibus resolvamus.

ARTICULUS I.

Quinam sint Sacramentorum ministri?

Scotus in 4. dist. 6. quæst. 1. affirmat Angelos, etiam de lege ordinaria, posse esse sacramentorum ministros. E contra Augustinus Bernal disp. 17. sect. 1. num. 15. ait, quod licet Angeli de potentia extraordinaria possint sacramenta administrare, non tamen ea conficere. Alii verò Theologi communiter docent, Angelos posse quidem de potentia absoluta sacramenta conficere & administrare, solos tamen homines esse ordinarios sacramentorum ministros. Verum cum homines in duplici statu considerari possint, nimirum in statu viæ, & termini, seu beatitudinis, adhuc est difficultas & controversia inter Theologos, utrum non solum homines viatores, sed etiam beati & comprehensores, sint de potentia Dei ordinaria, five ex vi institutionis Christi, idonei sacramentorum ministri, ita ut si in corpore assumpto apparerent, vel miraculosè resurgerent, absque novo miraculo, sacramenta ministrare possent? In cuius difficultatis resolutione, partem negativam tenent Alensis, Cabrera, Coninck, Vazquez, Delugo, Becanus, & alii. Affirmativam verò amplectuntur ex Thomistis Soro, Sylvester, Nunno, Martinus Ledesma, Philippus à Sancta Trinitate, Martinez à Prado, & ex extraneis Suarez, Henriquez, Diana, & plures alii.

§. I.

Triplici conclusione difficultas proposita resolvitur.

Dico primò: De lege ordinaria soli homines, & non Angeli, sunt sacramentorum ministri. Ita D. Thomas hic art. 7. ubi hanc conclusionem probat in argumento *sed contra*, ex illo ad Hebræos 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum: Sed Angeli boni vel mali non sunt ex hominibus: Ergo ipsi non constituuntur ministri in his, quæ sunt ad Deum, id est in sacramentis.* Unde Chrysostomus libro 3. de sacerdotio: *His, qui terram incolunt, atque in ea versantur, commissum est, ut ea, quæ in cælis sunt, dispensent: iis datum est ut potestatem habeant, quam Deus optimus neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit; neque enim ad illos dictum est: quacunque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis, & quacunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælis.*

Ratio à priori hujus conclusionis nulla alia assignari